אף על פי פרק חמישי כתובות סג.

קא מדכרים. אם מתנהגת: **שיכבסא.** הסכינות: **שלי ושלכם שלה הוא.** תורה שלמדתי אני ושלמדתם אתם על ידה הוא: **שקל מנא.** כלי זיין כאילו בא להלסם: **מיערוד.** באותה מדינה: **לא מר איפסיק ולא מר איפסיק.** לא אכלו סעודת יום הכפורים שמפסיקין בה אכילה להתענות. סעודה אחרונה של ערב ט' באב ויום"כ קרי סעודה המפסקת שמפסיקים בה בתמ' תענית (דף ג.): **מתני' המורדת על בעלה.** בגמ' מפרש ממאי: **טרפעיקין.** בגמרא מפרש: **עד כדי כתובתה.** ואחר כך נותן לה גט ויוצאה בלא כתובה אבל אינו משהה לפסוק על הנכסים שנפלו לה מבית אביה ולהפסידה ממנה: **שלשה דינרים.** בגמרא מפרש מאי שנא הוא מינה דילה: **גמ' כאומר איני זן.** דהיינו תחת מלאכה: **והאמר רב יוניא.** ותנאיתין מוסיפין תנן ואינו מוציא לאמר: **ולאו אימלוכי ביה בעי.** שמא יחזור בו ובתוך זמן שאנו מולכין בו ומחזירין עליו שיחזור בו מוסיפין על כתובתה: **אחת לי.** כולן שוות כתורת מרד ואפילו שהיא נדה או חולה והיא מורדת: **ארוסה.** שאחרה לא אנשא: ה"ג **בשלמא למ"ד מתשמיש שפיר אלא למ"ד משום מלאכה חולה בת מלאכה היא.** בשלמא למ"ד מתשמיש שפיר ואי משום נדה דלאו בת תשמיש היא אינו דומה מי שיש לו פת בסלו כו' דלנקמן אלא למאן דאמר כו':

אלא

אדעתא דגברא רבה מי נדרת. וא"ת והלא אסור לפתוח בנולד דאמרינן בנדרים בפ' ר' אליעזר (דף סד.) כילד אמר קונם שאיני נהנה לפלוני ונעשה סופר כו' וי"ל דהכא לא חשיב נולד כיון שהלך לבי רב בדרך הוא בהולך ללמוד שנעשה אדם גדול אי נמי כגון דמלה גדולו בדבר שפיכים בשעה שנדר על דעת אם לא יעשה סופר דבעניין זה לא הוי נולד כדאמרן בפרק רבי אליעזר (שם דף פה.) קונם שאיני נוטל את פלונית שאביה רע אמרו לו מת לו עשה תשובה כו' ופריך בגמ' מת נולד הוא וה"ה עשה תשובה ומשני אמר רב הונא נעשה כתולה נדרו בדבר ורבי יוחנן דמשני התם בענין אחר ללו משום דפליג אתולה נדרו בדבר אלא דלא חשיב ליה כתולה נדרו בדבר: **ברתיה** דר' עקיבא עבדא ליה לבן עזאי הכי. ות"ת והא בפ' קמא דסוטה (דף ד:) פריך והא איכא בן עזאי דלא נסיב ולהוא ליגנא דמשני נסיב ופירש אחי שפיר ויש לומר דאע"ג דקאמר הכא דעבדא הכי לבן עזאי מ"מ לא נשאה אלא באילוסין: **פוחתין** לה ז' דינרין. בירושלמי מפרש כנגד שבע מלאכות שהאשה עושה לבעלה וגבי המורד דמוסיפין שלשה דינרין מפרש כנגד שארה כסותה ועונתה והש"ס שלנו (א) אין סובר כן דהא בעי בגמרא מה בין מורד למורדת ומפרש טעמא אחרינא: **רב** הונא אמר מתשמיש. אבל ממלאכה לא הוי מורדת דרב הונא לטעמיה דאמר לעיל (דף נח:) יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונית ואיני עושה ור' יוסי בר חנינא סבר כר"ל וליכא למימר דקסבר כרב הונא דאמר שיכולה אשה שתאמר לבעלה כו' ומורדת ממלאכה היינו מזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו דמסתברא דמיינת אפילו אמרה איני ניזונית ואיני עושה מידי דהוה אישבת בקתדרא דמיינת בהן דאין נראה שאשה מורדת אלא מהמלאכות המפורשות במתני' ועוד מדקאמר בסמוך חולה בת מלאכה היא ואותן מלאכות אפילו חולה יכולה לעשות דאיתא חולה כל כך כיון שיכולה לסבול תשמיש ואי הוה אמרינן דכי אמרה איני ניזונית ואיני עושה לא מפקעת עצמה אלא מעשיית למר שהוא עיקר מעשה ידיה אבל שאר מלאכות כגון טוחנת ואופה כו' עבדא הו"מ שפיר סבר כרב הונא וכן משמע קצת דקרי לעיל (דף נט.) מעשה ידיה מידי דקיין ובשאר מלאכות כגון טוחנת ואופה לא שייך קיצותא אבל אין נראה אלא כי אמרה איני ניזונית ואיני עושה פטורה מכל ז' מלאכות וכי עבדא שאר מלאכות אם מעשיית כלומר כדתנן במתניתין (לקמן סד:) ואם היתה מינקת פותחין לה ממעשה ידיה ונראה דהוא הדין טוחנת ואופה והא דנקט מינקת משום דאיירי במשרה אותה על ידי שלש דאיתה יכולה לעשות לו מלאכה אחרת כיון דאיתה עמו בבית ומיהו יש לדחות דאיכא למימר דדווקא נקט מניקה ומשום דטורת ממעט אבל פותחין לה ממעשה ידיה אבל מכל מקום נראה דכי אמרה איני ניזונית ואיני עושה דפטורה מכל המלאכות שאם תעשה לו מלאכות אחרות אם כן לעולם לא תעשה לעצמה וכמאי דהא ניזונית ואם תאמר מורדת ממלאכה אמאי פותחין לה מכתובתה ליגקעו (פירוש ולימיד דהא יכול לכופה למעשה ידיה לרים לקים וי"ל כיון דאיתה רוצה לעשות אלא ע"י כפייה חשיבא מורדת ופותחין לאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת: **באומר** איני זן ואיני מפרנס. מכאן מוכיח רבינו אליהו שחייב אדם להשכיר עצמו ללמד תינוקת או לעשות מלאכה אחרת כדי לזון את אשתו דאם לא כן מה ענין זה אצל מורד ממלאכה ומיהו בקונטרס פירש משום דזן ומפרנס הוא כנגד מלאכה של אשה ועוד הניא דאיה מדכתינן בכתובה ואנא אפלא כו' ומיהו גם זה יש לדחות כמו שמפרש ר"ת דאפלא היינו עבודת הקרקע פירוש אחרוש ואנכש ואעדור את השדה ואניא מזונות לנית אבל להשכיר עצמו אינו חייב: **והאמר** רב האומר איני זן **ואיני מפרנס יוציא** ויתן בתובה. משמואל דפליג עליה דרב כסוף המדיר (לקמן דף עז.) דקאמר עד שכופין אותו להוציא יכפוהו לזון לא מצי למפרך דלדידיה אחי שפיר דאע"פ שכופין אותו על כרחו לזונה מכל מקום מוסיפין כיון דאינו רוצה לזונה אלא על ידי כפיה דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת אבל לרב שכופין אותו לגרשה מיד מה שייך מוספת ואם תאמר למאן דאמר מתשמיש נמי תקשי דעל כרחך מורד מתשמיש נמי כופין להוציא דאינו יוסיפו על כתובתה ותתעגן כל ימיה ויש לומר דהוה מצי למימר ולטעמיך:

אלא

מסורת הש"ס

(א) [כע"י הגר' אונתן ופר' רש"ש שם]. ב) [כמ"ר סדר וירא פ' נב מפרש למה שבעה דינרין דוקא וכן לעלמה דינרין דנכסמין]. ג) ש"מ והולך שמא [וכע דנרקת תוספות דלעיל נד: ד"ה למורדת כי לעולם פוחתת והולך שאם נפלה לה ירושה כו'], ד) לקמן עז., ה) [ולקמן סד.], ו) ש"מ ל"ג. רש"ל. ז) [לעיל סב: יש"נו], ח) ש"מ שפיר, ט) [ולקמן סד.], י) [שם], כ) פירוש מקל.

תורה אור השלם

1. יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי: משלי יב י

הגהות הב"ח

(א) תר"ה פוחתין כו'. נ"ב ותימה דהא הלא ש"ס שלנו אינו אלא כמורדת מתשמיש ובירושלמי לא קאמר אלא למורדת ממלאכה:

מוסף רש"י

אמרה להו יודע צדיק נפש בהמתו. מה בהמתו ובני מינו לחיים (משלי יב י). אית דאמרי דאיכי הות ידעה דר' עקיבא הוה ואמרה ליה אלא מיתנגיא בעיניה ואית דאמרי דלא הות ידעה אלא הכי קא אמרה דלגיה לא מצוה לאינשי (נדרים נ.).

תוספות רי"ד

מתני' המורדת על בעלה פוחתין לה מכתובתה ז' דינרים בשבת ר"י אומר שבעה טרפעיקין ועד כמה הוא פוחת והולך עד כנגד כתובתה ר"י אומר לעולם הוא פוחת והולך שמא תפול לה ירושה ממקום אחר ויחזור ויגבה ממנה. וכן המורד על אשתו מוסיפין לה על כתובתה ג' דינרים בשבת ר"י אומר שלשה טרפעיקין פי' המורדת על בעלה מתשמיש שאינה רוצה להזקק לו קנסוה חכמים לפחות מכתובתה ז' דינרים בשבת ומריה הבעל שאפי' אם תתרצה אחר מיכן לעמוד בשלום [עמו] אלו ז' דינרים הרויחן הבעל בכל שבת ושבת ופותחת מכתובתה ואם קדם הבעל ונתן לה גט בתוך ימי מרדה נותן לה כל כתובתה חוץ מפחת זה שאינה מפסדת במרדה אלא ז' דינרים בשבת ותו לא וכגון שאינה תובעת גירושין אלא שמתכונת לצערו כדאמרינן לקמן אבל אם תובעת גירושין נותן לה גט ומפסדת כל כתובתה מיד והוא שיתרו בה ויודיעוה כי תפסיד כל כתובתה מפני שתובעת גט

עין משפט נר מצוה

צז א ב מיי' פי"ד מהל' אישות הלכה טו סמג לאוין פא טוש"ע אה"ע סימן עז סעיף ח:
צח ג מיי' שם הלכה יב טור ש"ע שם סעיף ב:
צט ד מיי' וסמג שם ומיי' פ"ב מהל' יבום וחליצה הלכה י סמג עשין נא טוש"ע שם וסי' קסה סעיף ח:

תוספות רי"ד (המשך)

אם חזרה בה הרי טוב ואם לאו נותן לה גיטא ומפסדת כל כתובתה אלא מתני' מיירי כגון דלא חבבה גט אלא מכוונת לצערו מפני שכעוסה עליו. עד כמה פותח וכו' פי' כתובתה יקרא מו"מ ותוס' (קורא) כל נכסי נדוניתה שפחתו וכלו או אבדו אבל אותן שהן בעין מיבעי לן לקמן אם הפסידה במורדה ואם לאו ודוקא כנגד כתובתה פותח והולך אבל כנגד נ"מ שלה לא שאינה מפסדת נ"מ שלה במרדה כ"א מ"ש בשטר כתובתה ואחרי שכלתה כל כתובתה אם רוצה פוטרה בגט ואם לאו אינו פוטרה אלא מענגה לעולם שאין האיש מוציא אלא לרצונו ואם תתרצה להשלים עמו כבר הפסידה כל כתובתה והרויחה הבעל בימי מרדה אלא כותב לה כאדם הנישא את הבעולה וכ"ז שהבעל מתרצה לחת לה גט בתוך ימי מרדה אינו מרויח אלא ז' דינרים בכל שבת והשאר נותן לה: ר"י אומר לעולם וכו' פי' לא מיבעי נ"מ שיש לה שהיא מפסדת אם שהתה במרדה אלא אפילו מה שעתידין ליפול לה הפסיד הלכך מונין לה בכל שבת ז' דינרים שאם תפול לה ירושה ממקום אחר יגבה מהן הבעל וכן המורד על אשתו ומענגה מתשמיש ואינו פוטרה בגט שאם היה רוצה לפוטרה בגט היה מגרשה ונותן לה כל כתובתה אלא שמענגה מחמת שהוא כעוס עליה מוסיפים לה על כתובתה ג' דינרים בכל שבת והאשה מרוחת אותן שאפילו אם יתרצה להשלים עמה אלו הדינרים הרויחה ונזונת ממעשה ידיה ואי לא ספקא שקלה מבעלה ואי קשה אמאי גבי נדר לא יהבינן ליה אלא שבת אחד ואם שהה יותר יוציא ויתן כתובה והכא משהינין ליה משום דהתם נדר וא"א בפיוס אבל הכא בלא נדר דלמא מפיים אבל ודאי אי אמרה אשה לא מצינא לשהויי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com